

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Concilium Rhemense, Propter Investituras Ecclesiasticas,
excommunicationem Henrici imperatoris, aliasque causas a Gelasio
secundo indictum, sed tempore Callisti secundi celebratum anno Domini
MCXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

* CONCILIVM RHEMENSE,
PROPTER INVESTITVRAS ECCLESIASTICAS,
excommunicationem Henrici imperatoris, aliasque
causas a Gelasio secundo indictum, sed tempore Cal-
listi secundi celebratum anno Domini MCXIX.

ANNO
CHRISTI
1119.

NOTÆ.

* *Concilium.*] De rebus in hac Synodo gestis editisque constitu-
tionibus & imperatoris excommunicatione Vrspergensis abbas ista
habet: *Aderant etiam legati tam Romanorum, quam Viennensium,*
imo diuersarum ecclesiarum missi, confirmantes electionem domini Cal-
listi: cui profecto dum vniuersi nostrates episcopi obedientiam professi,
Synodum, quæ iuxta festum sancti Lucae indicebatur, collaudassent fieri,
ipse rex semetipsum ibidem pollicebatur ob reconciliationem vniuersalis
ecclesie presentandum iri. Id enim Catalaunensis episcopus & Clunia-
censis abbas, apud Argentinam ipsum conuenientes, multis ratiocinatio-
num conatibus obtinuerunt.

Eiusdem tamen actionem Rhemenfis Concilii, si quis plenarie cogna-
scere querit, in literis cuiusdam scholastici nomine Hessonis eleganter enu-
cleatum reperire poterit, id est qualiter rex inter regnum & sacerdotium
de concordia facienda consenserit. Insuper eidem Concilio, cui videlicet
decimotertio Kalendas Nouembris prædictus papa Callistus secundus
vallatus quadringentis vigintis sex patribus coram innumera multitu-
dine cleri ac populi præsedit, non adeo se presentem Henricus, vicinum
tamen exhibuerit, ubi & colloquio suo domini pape legatis concesso tan-
dem inducias denuo quaesierit propter generale colloquium cum principi-
bus habendum, pro inuestituris scilicet ecclesiasticis, quas tantopere cogebatur
amittere. Ad vltimum vero idem apostolicus, inita inter se & re-
gem concordia, synodalia prædecessorum decreta confirmauerit, aliaque
nonnulla quæ res exigebat nauiter addiderit; sicque post dies fere duo-
decim, in virtute Spiritus sancti rite finito Concilio, cunctos apostolica
benedictione confirmatos ad propria redire permisit vnumquemque cum
gaudio. Hæc ipse summam.

Fuit quidem ista Synodus Rhemis congregata valde celebris, cuius
licet citata ab Vrspergenfi per Hessonem scripta non extent, tamen
de ea frequens habetur in eius temporis scriptoribus mentio. De ipsa
autem paucis Sugerius agit in Ludouico his verbis: *Sublimatus ita-*
que tanta celsitudinis dignitate, gloriose humiliter, sed strenue ecclesie iura
disponens, amore & seruitio domini Ludouici regis, & nobilis Adelaidis
regina neptis, aptius ecclesiasticis prouidebat negotiis. Rhemis itaque ce-
leberrimum celebrans Concilium, cum legatis imperatoris Henrici pro
pace ecclesie sedere differentibus, in Marchiam versus Mosomum occur-
risset, nec profecisset: quemadmodum & antecessores fecerant, ipsum

ANNO
CHRISTI
1119.

Henricum anathematis vinculo pleno Francorum & Lotharingorum Concilio inmodauit. Hæc de excommunicato iterum imperatore per Callistum papam in Rhemensi tunc celebrato Concilio Sugetijs. Rogerius autem in annalibus Anglicanis huius cum meminit Rhemensis Concilii, pleraque ab aliis prætermiſſa recenſet, & hæc inter alia: *Numerata ſunt ibi perſonarum paſtoralium virga quadringenta viginti quatuor, inter quos & Turſtinus Eboracensis archiepiſcopus, qui ibidem ab apoſtolico eſt conſecratus. Poſtera, inquit, die, reſidentibus ordine in Concilio eccleſiaſticorum graduum perſonis, aſſidente quoque rege Francorum Ludouico, multiſque alijs principalibus viris: ex cunctorum patrum conſenſu renouantur ſtatuta de ſtatuenſis, & reſcindenda de reſcindendis, quorum hæc ſunt quinque capitula:*

Quæ ſanctorum patrum ſanctionibus de prauitate ſimoniaca ſtabilita ſunt, nos quoque ſancti Spiritus iudicio, & auctoritate ſedis apoſtolice confirmamus. Si quis ergo vendiderit aut emerit vel per ſe vel per quamlibet ſubmiſſam perſonam epiſcopatum, abbatiam, decanatum, archidiaconatum, preſbyteratum, præpoſituram, præbendam, altaria, vel quamlibet eccleſiaſtica beneficia, promotiones, ordinationes, conſecrationes, dedicationes eccleſiarum, clericalem tonſuram, ſedes in choro, aut qualibet eccleſiaſtica officia: & vendens, & emens, dignitatis & officii ſui ac beneficii periculo ſubiaceat. Quod niſi reſipuerit, anathematis mucrone perfoſſus ab eccleſia Dei quam læſit modis omnibus abſcindatur.

Epiſcopatum, abbatiarum, aut quarumlibet eccleſiaſticarum poſſeſſionum, inueſtituram per manum laicam fieri penitus prohibemus. Quicumque igitur laicorum deinceps inueſtire præſumpſerit, anathematis ultioni ſubiaceat. Porro qui inueſtitus fuerit, honore quo inueſtitus eſt abſque ſpe recuperationis omnimodo careat.

Vniuerſas eccleſiarum poſſeſſiones inconcuſſas in perpetuum & inuiolatas eſſe decernimus. Quod ſi quis eas abſtulerit, aut inuaſerit, aut poteſtate tyrannica detinuerit, iuxta illud beati Symmachi capitulum, anathemate perpetuo feriat.

Nullus epiſcopus, nullus preſbyter, nullus omnino de clero eccleſiaſticas dignitates vel beneficia cuiſlibet, & quaſi hereditario iure derelinquat. Illud etiam adiicientes præcipimus, vt pro baptiſmatis, chriſmatis, olei ſacri, ac ſepulture acceptione nullum omnino præcium exigatur.

Preſbyteris, diaconibus, ſubdiaconibus, concubinarum & vxorum contubernia penitus interdiciamus. Si qui autem huiusmodi reperti fuerint, eccleſiaſticis & officiis priuentur & beneficiis. Sane ſineque ſic immunditiam ſuam correxerint, communionem careant Chriſtiana. Hucusque quinque Concilii Canones, pergit auctor narrare quæ poſt hæc ſunt in Synodo per eundem pontificem actitata:

Hæc Concilii decreta Henrico imperatori, cum non longe abeſſet, ex Concilio primum per honeſtas perſonas, ad vltimum per ipſum apoſtolicum mandantur, vt ante ſeparationem Concilii notum eſſet, vtrum eccleſiis per regnum & ſingulas quaſque ſibi ſubiectas prouincias conſentiat canonicas electiones, videlicet vt epiſcopi & abbates eligantur ab eccleſia, & liberæ conſecrationes, vt vbi & a quibus oporteat, electi conſe-

crentur, vt non per inuestituram pastoralis virgæ & annuli, sed per ostium, id est Christum, ingrediantur, & inuestituram rerum ecclesiasticarum nihil omnino sibi laicalis exigat persona. Ad hæc ille respondit, nihil in his se prætermisurum quod sui iuris esset, suorumque sibi contulit antiqua consuetudo progenitorum. Quandoque tamen flexus auctoritate generalis Concilii tria illa priora concessit: vltimum vero, scilicet inuestituram rerum ecclesiasticarum, concedere noluit. Quapropter reuerso ad Concilium papa, Henricus excommunicandus decernitur. Quod cum quidam in Concilio agre ferrent, sententiam protulit apostolicus, vt qui in hoc scandalizarentur, exeuntes, a fratrum consortio separarentur, proposito de illis septuaginta discipulis exemplo, qui cum de carne Domini manducanda & sanguine bibendo scandalizarentur, retro abierunt, & iam cum illo non ambulabant. Et quoniam, inquit, qui non colligit cum Domino, spargit, & qui non est cum eo, aduersus illum est: illam inconfutilem tunicam de super contextam, scilicet sanctam ecclesiam, qui nobiscum sentiendo indiscissam seruare nolunt, dissentiendo a nobis discindere contendunt. Talia sermocinante apostolico, illico omnes in eumdem consensum reducti, in imperatorem Henricum excommunicationis sententiam iaculantur. Hæc gesta esse contra imperatorem ex actis Rogerus in annalibus tradit.

Matth. 15.

Luc. 11.

Acta Concilii quæ?

Quid in causa inuestituræ ecclesiasticæ, & Henrici imperatoris in hac Synodo gestum fuerit, Vvilelmus Malmesburienfis breuiter his verbis enarrat: Concilio Rhemis celebrato inuestitos vel inuestiendos a laicis ab ecclesiis remouit, pariter & imperatorem, nisi respiceret, inuoluens. Trithemius in chronico Hirsaugiense. Ipse, ait, in ciuitate Rheimensi ad festum sancti Luca Synodum celebrans cum episcopis & abbatibus imperatorem excommunicauit.

Simoniaci damnati.

De eodem Concilio auctoritate continuatoris Sigeberti & Guilielmi Neubrigenfis ait Genebrardus in chronico. Rhemensis prius a Gelasio indictum, celebratum a Callisto, presentibus legatis Henrici imperatoris. Quo in Concilio proscripsi sunt ab ecclesia simoniaci, & pro sepultura, chrismate & baptismo precium exigentes. Imperatori quoque interdictum est igne & aqua, quod nollet reconciliari ecclesie Romanae. Paulo post Henricus imperator ratione eius Concilii iratus Francis, proposuit Rheimensem ciuitatem destruere; sed ei strenue restitit Ludouicus Francorum rex. Hæc Genebrardus. Hanc Synodum in præsentia regis Ludouici multorumque episcoporum & abbatum celebratam fuisse testatur manuscriptus codex quem supra citauimus. Huic Synodo interfuisse Norbertum ordinis Præmonstratensis fundatorem ex vita eius apud Surium colligitur. Adefonsus Salmanticensis episcopus post finem Synodi reuersurus in Hispaniam mortuus est Cluniaci, vt patet ex epitaphio eius quod habetur apud Petrum Cluniacensem ante libros epistolarum. Hac Synodo contigerunt quæ tomo 2. cap. 20 de Friderico Leodiensi episcopo scribit Cheapeauille, his verbis: Mortuo Oberto episcopo, inuito capitulo Leodiensi, Alexander thesaurarius, duarum secundariarum ecclesiarum prepositus, consilio & sapientia clarus, sed ambitione obscurus, Henricum quintum imperatorem

a summo pontifice excommunicatum adit, septem, ut fertur, millia librarum argenti illi numerat: ille episcopatum ei confert, & per baculum & annulum eum inuestit; inuestitus Leodium regreditur; & a duabus ecclesiis dictis, ceteris renitentibus, tamquam episcopus suscipitur. Interea res defertur ad Fredericum archiepiscopum Coloniensem, qui auctoritate apostolica & sua interdicit Leodiensibus ne eum recipiant, citatque Alexandrum & alios capitulares Coloniam ad tractandum super huiusmodi electione. Tertio vocatus Alexander cum suis non comparet: quare Colonia eligitur in episcopum Fredericus; & cum illo tempore Romanus pontifex Callistus Rhemis Synodum haberet, ad eam profectus Fredericus ab ipsomet summo pontifice in episcopum Leodiensem consecratur. Quibus per Alexandrum auditis magna exoritur dissensio inter clerum & populum, inter nobiles & vulgus. Alexandri partes tuebantur Godefridus dux Louaniensis, Gilbertus comes Duracensis, Lambertus comes de Monte acuto, Renerus Leodiensis militia signifer, & pene tota familia ecclesie cum suis viribus. Frederici partes adiuuabant Godefridus comes Namurcensis eius frater, Valeramus comes de Limburgh, qui postea factus est dux, Cossinus de Falcone monte, ciuitas fere tota, & omnes episcopatus abbates. Alexander igitur huiusmodi adiutoribus fultus, Hoyense castrum ingreditur, auxilium ducis Louaniensis & aliorum fœderatorum expectans. Contra comes Namurcensis cum fratre Frederico episcopo, necessarius ad obsidionem paratis, Hoyum petunt, incola vltro fores aperiant: at illi ingressi, expugnare castrum sunt aggressi. Cum interim dux Louaniensis cum magno exercitu aduentaret, milites comitis Namurcensis pontem, qui tunc ligneus erat, securibus deiiciunt, & eius accessum ex ea parte impediunt: similiter cum Lambertus comes de Monte acuto per aliam viam sue montes præruptos castrum, in quo Alexander erat, suppetias ferre vellet, inde turpiter repellitur, ipse vulneratur, & capitur, multi quoque militum ducis Louaniensis partim cæsi partim submersi fuerunt. Interea, dissensione suborta in castrum, comes Namurcensis castrum & in eo existentes in deditione accepit. Comes de Monte acuto sese redimit. Alexander resistere non valens cedit. Interim dux Louaniensis recollectis viribus patriam Namurcensem & Leodiensem igne ferroque vastat. Cui fortiter & feliciter se comes Namurcensis opponit, Dei gratia per omnia victor existens. Sic pax patria reddita cessante duce Louaniensi a papa excommunicato. Et Alexander ambitiosus, præmissa emendatione, publice Leodii a Frederico episcopo Leodiensi absolutus est. Nec ideo tamen fœderati Alexandro & duci Louaniensi siluerunt, nam Fredericum variis iniuriis & pressuris perpetuo affecerunt, & tandem secundo administrationis anno venenatum poculum illi porrexerunt, quo vnus oculorum excussus fuit, & alter extinctus: cumque lente mors subsequeretur, renouarunt pestiferum poculum: vnde sexto Kalendas Iunii celo animam reddidit. Colliguntur ista membratim ex Renero sancti Laurentii monacho in vita Frederici episcopi, & ex anonymo Alnensi scriptore huius temporis, & ex Ioanne presbytero, Bruistemio, Molano, & gestis abbatum S. Laurentii. Gilberti Porretani hæreses non hac sed sub Eugenio III. Rhemeni Synodo celebrata damnatas esse infra patebit.